

УДК 007: 304 : 070. 445

Наталя Санакоєва, Інна Стащук

**ДИТЯЧА ЖУРНАЛІСТИКА В УМОВАХ ЛІТНЬОГО ТАБОРУ:
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ**

У статті розглядається проблема функціонування дитячих медіапроектів у літніх закладах відпочинку й оздоровлення. Проаналізовано значення дитячої журналістики в контексті педагогіки канікул. Визначено напрями роботи прес-центру у сучасному дитячому таборі.

Ключові поняття: дитячі медіа, педагогіка канікул, прес-центр, творчий потенціал дитини.

В статье рассматривается проблема функционирования детских медиа-проектов в летних учреждениях оздоровления и отдыха. Проанализировано значение детской журналистики в контексте педагогики каникул. Определены направления работы пресс-центра в современном детском лагере.

Ключевые понятия: детские медиа, педагогика каникул, пресс-центр, творческий потенциал ребенка.

In the article the authors study the problem of working of children's media in summer camps; analyze the importance of children's and youth media in the context of summer camping pedagogic; describe the tasks of a press-centre in a camp.

Key words: creative potential of a child, camping pedagogic, children's media, press-centre.

Сьогодні ми можемо констатувати зміни у психології реципієнта — він більше не задовольняється роллю недієздатного споживача медійних повідомлень, а прагне стати суб'єктом, активним творцем інформаційного простору. При цьому активізуються різні сегменти аудиторії — кожен прагне створювати ті повідомлення, які задовольнили б потреби його вікової (гендерної, професійної, етнічної тощо) групи. Особливо це стосується молоді та підлітків, для яких інтерактивність є не новітньою тенденцією, а невід'ємною властивістю ЗМК.

Дитячі та дитячо-юнацькі медіа — це різноманітний за своїм змістовим наповненням, цільовим призначенням та характером розповсюдження інформаційний продукт, над підготовкою і випуском яко-

го працює творчий колектив дітей під керівництвом або за допомогою дорослих. Такі редакції, телестудії, радіостанції створюються на базі навчальних закладів, громадських організацій, дитячих оздоровчих і пізнавально-освітніх комплексів. Зазвичай вони мають локальний (корпоративний), місцевий, регіональний характер.

Дитячу газету як педагогічний інструмент досліджували О. Декролі, Д. Дьюї, Я. Корчак, П. Робер, С. Френе. Засновник CLEMI — Центру зв'язку між освітою і ЗМІ при Міністерстві освіти Франції — Ж. Гоне зосереджує свою увагу на ролі шкільних та ліцейських видань в освітній системі. Значенню дитячих ЗМК присвячено також праці і статті російських дослідників: відзначається роль дитячих медіа у формуванні громадянської культури (Л. Дорджиєва), медіакультури (А. Журін, Т. Ковшарова, С. Корконосенко, О. Талалаєва, О. Федоров), соціальному вихованні (О. Школьник).

Хоча українські науковці останнім часом і зацікавились «дитячою періодикою» (Т. Давидченко, О. Кочегарова, Ю. Стадницька, Я. Сошинська), ці дослідження обмежуються лише колом видань для юних читачів, а насправді цілий масив дитячої медіапродукції досі залишається поза увагою теоретиків. На нашу думку, доцільно розрізнити медіа для дітей і дитячі медіа. Характер публікацій, обличчя видання та й весь процес комунікації залежить від моделей, які умовно визначаємо як «дорослі — дітям» і «діти — дітям». Звичайно, друга модель не передбачає принципове виключення з творчо-виробничого процесу дорослих фахівців. Наявність дорослого керівника (чи радше — колеги) є необхідною для ефективної діяльності дитячого ЗМК.

Універсальність дитячої журналістики полягає в тому, що вона здатна побутувати в будь-якому дитячому таборі (оздоровчому, творчому, профільному) — як самостійна програма тематичної зміни або як один із модулів ширшої програми факультативного розвитку. Водночас, преса дитячих таборів не реалізує усі закладені в ній потенційні можливості, серед яких особливо важливими ми вважаємо сприяння творчому самовираженню та самопізнанню дитини. Сезонні, часто змінювані, локальні видання залишаються малодослідженими, і зазвичай ці інформаційні проекти розгортаються без фахового супроводу.

Meta статті — окреслити організаційно-педагогічні умови побутування та перспективи розвитку дитячої журналістики в літніх закладах відпочинку й оздоровлення.

Прес-центр є важливою частиною інфраструктури сучасного оздоровчого комплексу. У його компетенції знаходиться комплекс функцій щодо створення позитивного іміджу табору: розміщення іміджевих матеріалів на сайтах туроператорів, ведення блогу та форуму, впорядкування online-фотогалереї, а також ініціювання дитячих видавничих проєктів.

Пресу дитячих таборів ми розглядаємо в контексті педагогіки канікул, базовими цінностями якої є свобода й інтерес. Саме канікули — альтернативний школі простір пізнання і дії — «найбільше відповідають потребам дитини у свободі, вільному виборі цікавої для неї діяльності і вільному розвитку інтересів» [2, 19].

В основу педагогіки канікул як сукупності педагогічних стратегій і технологій покладено дві основні цінності — творчість і спільність: «Творчо» і «разом» — стають головними принципами педагогічного забезпечення і реалізації ідей свободи й інтересу у саморозвитку дитини в умовах табору як особливої спільноти дітей та дорослих» [2, 20]. Табір встановлює вільніші й ефективніші, ніж у школі, формати міжособистісного спілкування та співпраці, і причина успішності цих комунікацій полягає у співтворчості дорослих і дітей.

Відповідно, кінцевою метою будь-якої програми факультативно-го розвитку є максимальна реалізація творчого потенціалу дитини у процесі співтворчості. Медіапроєкти дають змогу чи не найефективніше втілити ці ідеї у життя, оскільки «єдиний критерій ефективності організації життєдіяльності табору — творчий продукт дітей, їх особистісні культурні досягнення, які може спостерігати дорослий, що взаємодіє із дітьми» [1, 29]. І саме дитяча журналістика пропонує **реальний, практичний продукт** співтворчості дорослого й дитини — газету, відеоролик, радіопрограму, при створенні яких і відбувається творче самовираження і самопізнання.

У рамках роботи прес-центру ініціюється діяльність дитячої редакції та дитячого прес-клубу. Дитяча редакція — це актив дітей та дорослих, що працюють над підготовкою та випуском газети. Прес-клуб має ширше коло завдань, серед них — проведення журналістських майстер-класів, ділових імітаційних ігор, зустрічей у дискусійних клубах, кіноклубах, ініціація творчих проєктів та конкурсів.

Типовий і ефективний спосіб організації роботи редакції — створення редколегії із дорослим керівником, що фактично перебирає на

себе функції редактора. При цьому моделювання та тематичне планування номера здійснюється дітьми, а редагування матеріалів — дорослим, але обов'язково із залученням до цього процесу безпосередніх авторів матеріалу.

Випуск газети в таборі відпочинку не передбачає жодних профорієнтаційних завдань, а лише надає можливість виявити власний творчий потенціал у журналістиці та знайти новий простір комунікації. Справедливо зазначає працівник російського інформаційного агентства «Юнпрес» Є. Кузін: «Для того, щоб випускати газету в дитячому закладі, зовсім не обов'язково робити із дітей професійних журналістів. Газета в колективі — це додатковий засіб спілкування. А спілкуватись, тобто ділитись враженнями, висловлювати думки, розповідати історії тощо, може кожна дитина» [3, 187]. Отже, залучившись до роботи в редакції, дитина починає продукувати тексти інтуїтивно, а керівник клубу має забезпечити такі умови, аби у процесі практичної діяльності юні кореспонденти могли ознайомитись із прийомами створення журналістських текстів.

Навіть будучи локальним та малотиражним виданням, газета в дитячому таборі залишається засобом інформування та формування громадської думки. Обов'язкова передумова успіху дитячого видання — конфліктність: «Газета не повинна оминати гострих питань. Головне — намагаться із різних боків роздивитись проблему і зрозуміти причини дитячого незадоволення життям» [3, 189]. Так, преса може стати посередником у діалозі між адміністрацією, педагогами й дітьми.

Оскільки традиційно змістом преси дитячих таборів є відображення локальних подій, то при підготовці інформаційних матеріалів акцент варто робити не на викладі фактів, а на авторських оцінках, спостереженнях. Тоді газета надає можливості дітям зіставити різні системи поглядів, переоцінити раніше побачені й сприйняті події, навчитися емпатії.

Основний принцип роботи, якого, на нашу думку, має дотримуватись керівник дитячої редакції у літньому таборі, — **жодний матеріал не може бути не допущений до друку**. Відтак, необхідно сприяти дітям, охочим до роботи в літній редакції, у пошуках себе, свого жанру, своєї теми й рубрики, допомогти в пошуку інформації і написанні матеріалу. У результаті створюється реальний продукт, а діти набувають нових

умінь та соціальний досвід. Щоб газета була якісною і містила матеріали, створені дітьми, а не переписані дорослим, необхідна індивідуальна робота із автором. Тільки так можна уникнути несправедливої правки, спільно віднайти кращий варіант оформлення думки.

Отже, медіапроекти дитячих оздоровчих комплексів реалізуються в рамках діяльності прес-центру. Умови організації роботи дитячої редакції, розподіл творчо-виробничих обов'язків та вихідний продукт залежать передусім від цілей, що їх прагне досягнути адміністрація табору, пропонуючи дітям приєднатись до медійного виробництва. Газета в дитячому закладі відпочинку й оздоровлення є виявом творчої свободи та втіленням творчих здібностей, виконує інформаційну, комунікативну, пізнавальну функції та, як доводить практика, має потужний потенціал для самопізнання, самореалізації і саморозвитку дітей та підлітків. А це доводить, що дитяча журналістика варта дослідження не лише з боку журналістикознавства, а й у контексті продуктивної педагогіки, педагогіки канікул, гуманітаризації освіти.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Крылова Н.* Культурная среда детского лагеря / Н. Крылова // Народное образование. — 2000. — № 4–5. — С. 25–31.
2. *Крылова Н.* Пространство свободы / Н. Крылова // Народное образование. — 1999. — № 5. — С. 18–22.
3. *Кузин Е.* Как сделать лагерную газету / Е. Кузин // Народное образование. — 1999. — № 5. — С. 186–193.